

Okul Öncesi Dönem Çizgi Filmlerindeki Çevre Temalarının İncelenmesi

Examination of Environment Themes in Preschool Cartoons

Hülya GÜLAY OGELMAN¹, Ayşe DEMİRCİ²

¹Prof. Dr., Sinop Üniversitesi, ogelman@sinop.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4245-0208

²Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Sinop Üniversitesi, aysemasc@gmail.com,

ORCID: 0000-0002-5143-6950

Geliş Tarihi: 16.01.2024

Kabul Tarihi: 14.03.2024

ÖZ

Araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çizgi filmlerindeki çevre temalarının incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunda bir haftalık TRT Çocuk yayın akışındaki 62 çizgi film incelenmiştir. Çizgi filmler, Çizgi Filmlerdeki Çevre Temalarına Yönelik Kontrol Listesi doğrultusunda ele alınmıştır. Veri analizinde frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Bulgulara göre 62 çizgi filmin 20'sinde en az bir çevre teması yer almakta iken 42 bölümde çevre temasına rastlanılmamıştır. Bu bağlamda, çizgi filmler içinde çevre temalı olanların oranının düşük olduğu söylenebilir. Ayrıca çalışma grubundaki çizgi filmlerin çoğunluğunda çevre teması yer almadığı ifade edilebilir. Çevre teması yer alan 20 çizgi filmde 148 davranış doğrultusunda 13 çevre teması ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında 25 çevre temasından 13'ünün çizgi filmlerde yer aldığı, 12'sinde yer almadığı belirlenmiştir. Çizgi filmlerde yer alan çevre temaları içerisinde en sık rastlanan ilk 3 tema sırasıyla çevreye yönelik

bilgi, çevreyi koruma, temiz ve sağlıklı çevrenin önemidir. Çizgi filmlerde yer alan çevre temaları içerisinde en az rastlanan temalar, orman yangınları, yenilenebilir enerjinin kullanımı, küresel ısınma, doğal afetler ve iklim değişikliğidir. Çevreye yönelik bilgilerde çeşitlilik görülmesi önemli bir bulgu olarak değerlendirilmektedir. Ancak çevre eğitiminin çevreye yönelik bilginin ötesine geçmesi, küresel ısınma, iklim değişikliği gibi güncel çevre konularına odaklanabilmesi gereklidir. Çizgi filmler, çevre eğitimi açısından önemli eğitimsel materyaller haline getirilebilirler.

Anahtar Kelimeler: Çevre, çizgi filmler, küçük çocuklar, okul öncesi dönem

ABSTRACT

This research aims to examine environment themes in preschool cartoons. The study group reviewed 62 cartoons in a weekly TRT Çocuk broadcasting stream. Document review was used in the study as a qualitative research design. The cartoons were discussed in line with the checklist for environment themes in cartoons. Frequency and percentage distributions have been calculated in data analysis. According to the findings, while 20 of the 62 cartoons contained at least one environment theme, no environment theme was found in the 42 episodes. In this context, it can be said that the rate of ecological themed cartoons is low. In addition, it can be stated that most of the cartoons in the study group do not include the theme of environment. In 20 cartoons with the environment theme, 13 ecological themes were revealed, in line with 148 behaviors. Within the scope of the research, it was determined that 13 of the 25 environment themes were included in the cartoons, and 12 were not. Among the ecological themes in cartoons, the three most common are environmental knowledge, environmental protection, and the importance of a clean and healthy environment. The least common environment themes in cartoons were forest fires, use of renewable energy, global warming, natural disasters, and climate change. Diversity in ecological information is an important finding. However, environment must go beyond environmental knowledge and focus on current environmental issues, such as global warming and climate change. Cartoons can be transformed into critical materials for environmental education.

Keywords: Environment, cartoons, preschool period, young children

GİRİŞ

Günümüzde çevre sorunları gittikçe yaygınlaşırken, çevre eğitimi güncelliğini devam ettirmektedir. Örnek olarak Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) ve NASA gibi uluslararası kuruluşlar, insan faaliyetlerinin gezegeni ısıttığına dair önemli ve tutarlı kanıtlar sunarken iklim değişikliğini durdurmak için insanların öncelikle davranışlarını küresel düzeyde değiştirmesi gerektiği konusunda uyarılarda bulunmaktadır (Intergovernmental Panel on Climate Change, 2021; National Aeronautics and Space Administration, 2020). Sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek için kirliliği kontrol etmek, yeşil tüketimi, yenilenebilir enerjiyi teşvik etmek, uluslararası toplumlarda giderek daha çok kabul edilen ortak bir görüştür. Ülkelerin, eğitim başta olmak üzere toplumsal yaşamın her alanında çevreyi koruma ve sürdürülebilir kalkınma gibi güncel kavramlara daha fazla yer vermesi gerekmektedir (Li vd., 2021). Nitekim çevre eğitimi, çevre sorunlarının çözümüne yönelik bilgi, beceri, tutum ve istendik davranışın kazandırılması ve kazanılmasıyla ilişkili bir süreç olduğu ifade edilmektedir (Ambe vd., 2024). Çevre eğitimi, bireylerin çevresel konuları keşfetmelerine, sorunları çözmelerine ve çevreyi iyileştirmek için harekete geçmelerine olanak tanıyan bir süreçtir. Bu süreç doğrultusunda bireyler, çevresel konuları daha derinlemesine anlar ve bilinçli ve sorumlu kararlar alacak becerilere sahip olurlar (United States Environmental Protection Agency, 2023). Çevre eğitimi, çevre ve kaynak sürdürülebilirliği konularını ele almaya uygun çevre okuryazarı vatandaşlar yaratmayı amaçlayan bir yaklaşımı/felsefeyi temsil eder (Wheaton vd., 2018). Çevre eğitimi okul öncesi dönemde başlaması gereken birçok konuyu içermektedir (Coppie ve Bredekamp, 2009). Okul öncesi dönemde çevre eğitimi, somut eyleme geçme fırsatlarının sunulduğu, öğretmenin çocuklara model olduğu, farklı ortamlarda uygulanması beklenen, çevresel becerilerin, tutumların, davranışların kazanılmasına odaklanmış bütünlük bir bakış açısı ile uygulanmalıdır (Djoehaeni vd., 2018). Ayrıca okul öncesi dönem çevre eğitimi çevrenin içinde, çevre hakkında ve çevre için olmalıdır (Davis, 1998). Çevrenin içinde eğitim, çocuklara doğa temelli deneyimler sunmayı ifade etmektedir. Çevre hakkında eğitim kavramında, çocuklara çevre okuryazarlığı gibi ekosisteme ilişkin bilgilerin verilmesi söz konusudur. Çevre için eğitim ise çocuğun çevreye saygı duyması, çevreyi sevmesi, çevreyi koruması ve çevresel sorunlara duyarlılık kazanması gibi sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik eğitim sürecidir (Davis, 1998). Görüldüğü üzere küçük çocuklara yönelik çevre eğitiminin kendine özgü standartları, işleyişi bulunmaktadır.

Çevre eğitiminde çeşitli kaynaklara başvurulabilmektedir. Dijital teknolojiler bu kaynaklar arasında yer almaktadır (Ivanova ve Doncheva, 2021). Okul öncesi dönem çocukları

için dijital teknolojiler içerisinde televizyon ve içerik açısından da çizgi filmler eğitim materyali olarak değerlendirilebilmektedir (Chen, 2018). Nitekim televizyonun renk ve ses açısından çeşitlilik, canlı yayın gibi sağladığı birçok imkân ile doğrudan veya dolaylı olarak çeşitli bilgileri sunması, göze ve kulağa hitap etmesi sonucunda diğer kitle iletişim araçlarından daha fazla tercih edilebildiği düşünülmektedir (Coşkun ve Arslantaş, 2016). Çizgi filmler, özellikle küçük çocuklar için çevre kavramlarının erişilebilir, tercüme edilebilir hale getirilmesinde, soyut süreçlerin somut hale getirilmesinde önemli bir eğitici materyal olarak tanımlanmıştır (Starosielski, 2011). Çizgi filmler, animasyon filmler gibi görsel sanat formları, kişilerin ve toplumların farkındalığı artırma potansiyelini ve değişimini desteklemektedir (Todd, 2022). Caraway ve Caraway (2020), animasyonlu ekosinemanın özellikle komik anlatıları, estetik görselleri ve eğitsel mesajları birleştirerek her yaştan kitleye hitap edebilecek önemli fırsatlar sunabildiğini belirtmektedir. Koçak ve Gökteş (2021), geleneksel yöntemlerle eğitici çizgi filmleri karşılaştırdıkları çalışmada, dört haftalık uygulamaların sonunda çizgi filmler doğrultusunda uygulamalar gerçekleştiren deney grubundaki çocukların (geleneksel yöntemler doğrultusunda uygulamalar gerçekleştiren kontrol grubuna göre) etkinlikleri hatırlayabildiğini ve mekânsal kavramları öğrendiklerini ortaya koymuşlardır. Görüldüğü üzere değişen çağda, çizgi film gibi yapımlar, genel olarak eğitim sürecinde ve çevre eğitimi açısından önemli araçlar olarak değerlendirilmelidir.

Alan yazında gerek Türkiye’de gerek dünya genelinde okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmleri inceleyen çok sayıda araştırma yer almaktadır. Dünya genelinde son yıllardaki bazı çalışmalar incelendiğinde, anne ve büyükannelerin çocuklarla televizyon izlemelerinin etkisi (Meng vd., 2020), çizgi filmlerin sosyalleşme (Jiang, 2013), dil becerileri ve davranış (Akbar Ghilzai vd., 2017), İngilizce öğrenimi (Trota vd., 2022) üzerindeki etkileri şeklinde çeşitli konu başlıklarının yer aldığı söylenebilir. Konu ile ilgili Türkiye’deki çalışmalarda da son yıllarda artış görülebilmektedir. Bu çalışmalarda, çocukların görüşlerine dayalı olarak belirlenen çizgi filmlerin bilimsel analizi (Bayır ve Günşen, 2017), davranış sorunlarının izlenilen çizgi filmler açısından incelenmesi (Güneş vd., 2020), belli bir çizgi filmin akran zorbalığı açısından ele alınması (Dilek Çin vd., 2023), çizgi filmlerin motor gelişim alanındaki kazanımlara dayalı olarak incelenmesi (Arslan ve Duman, 2018), belli bir çizgi filmin değerler eğitimi açısından analizi (Sadioğlu vd., 2018), çizgi filmlerin gelişim alanlarına göre incelenmesi (Cengiz vd., 2020), belli bir çizgi film doğrultusunda kültür aktarımının (Güngör ve Çolak, 2019; Türkmen, 2013) ele alınması, belli bir çizgi film doğrultusunda çevre problemleri ve sürdürülebilirlik kavramlarının ele alınması (Ada ve Erdaş

Kartal, 2019) şeklinde farklı konuların ele alındığı görülmektedir. Ancak konu başlıkları ve içerikleri incelendiğinde çevre ile ilgili temaları ele alan ve birden fazla çizgi filmle ilgili değerlendirme yapılan bir çalışmanın gerçekleştirilmediği belirlenmiştir. Var olan çalışmaların bazılarında (Ada ve Erdaş Kartal, 2019; Dilek Çin vd., 2023; Güngör ve Çolak, 2019; Sadioğlu vd., 2018; Türkmen, 2013) bir çizgi filmin incelendiği, çevre eğitimi ile ilgili yapılan incelemede (Ada ve Erdaş Kartal, 2019) de çevre sorunu ve sürdürülebilirlik olmak üzere iki kavramın ele alındığı ortaya konulmuştur. Bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkı ise farklı çizgi filmlerde yer alan çevre temalarının incelenmesidir. Bu durum araştırmanın özgün değerini oluşturmaktadır. Araştırma ile çevre temalarının küçük çocuklara yönelik çizgi filmlerde yer alma sıklığı ve çeşitliliği ortaya konulabilecektir. Çocukların çevre sorunlarına ilişkin farkındalıklarını artırmak ve sahip olunan kaynakları akıllıca kullanma sorumluluğunu anlamalarına yardımcı olmak için küçük yaşlardan itibaren çocuklardaki çevre bilinci ile çevre sevgisi desteklenmelidir. Nitekim çevreye yönelik olumlu tutum, erken yaşlarda ortaya çıkmaktadır (El-Sayed, 2020). Dolayısıyla çocuklar tarafından sıklıkla takip edilen programlar arasında yer alan çizgi filmlerde çevre temalarının ne kadar sıklıkla ve ne şekilde yer aldığı ortaya konulmasının, sonraki çalışmalara rehberlik edebileceği düşünülmektedir. Bulgular gerek konu ile ilgili gelecek çalışmalara gerekse hazırlanacak çizgi filmlerdeki içeriklere ışık tutabilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çizgi filmlerindeki çevre temalarının incelenmesidir.

Araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmlerde çevre temalarının yer alma sıklığı nedir?
2. Çevre temalarının yer aldığı okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmlerin dağılımı nedir?
3. Çevre temalarının bulunduğu okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmlerde hangi temalar ne sıklıkta yer almaktadır?

YÖNTEM

Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmlerdeki çevre temalarının incelendiği bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, belge tarama olarak bilinmektedir. Doküman analizinde mevcut belge ve kayıtların incelenmesi suretiyle veriler elde edilmektedir (Sak vd., 2021). Bu çalışmada, TRT Çocuk Kanalında yer alan çizgi filmler incelendiği için doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, TRT Çocuk Kanalında 30 Ekim 2023-5 Kasım 2023 tarihleri arasında günlük akışta gösterilen okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmler oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen çalışma grubunda, 62 çizgi film bölümü yer almıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmacının kanaatine dayalı, çalışmanın amaçlarını karşılayan konuları seçtiği, olasılıksız bir örnekleme tekniği olup, araştırmacının çalışma grubunu belirlerken araştırmanın yapısı, özellikleri doğrultusunda belirleme süreci gerçekleştirdiği bir örnekleme tekniğidir. Bu nedenle, örnekleme sürecinin tamamı araştırmacının bağlam hakkındaki görüşleri ve araştırmanın kapsamı, amacı ile ilişkilidir (Obilor, 2023). Çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinde ölçüt örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların yer aldığı bir yöntemdir. Ölçüt araştırmacı(lar) tarafından oluşturulur ya da daha önceden hazırlanmış ölçütler listesi kullanılabilir (Marshall ve Rossman, 2014 Akt. Baltacı, 2018).

Araştırmada çalışma grubunun TRT Çocuk Kanalı olarak seçilmesinin nedeni, TRT'nin Türkiye'deki en yetkin kamu hizmeti yayıncısı olmasıdır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022). Çalışma grubu belirlenirken öncelikle TRT Çocuk bünyesindeki okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmlerin isimleri belirlenmiştir. Wikipedia (2023)'da TRT Çocuk tarafından yayınlanan programlar listesinde okul öncesi yapımlar başlığı altında, Akıllı Tavşan Momo, Aslan, Aslan'ın Deney Odası, Ciciki, Ege ile Gaga, Elif ve Arkadaşları, Elif'in Düşleri, Elif'in Düşleri Söyleşi Zamanı, Erdem, Doru, Mavi Dünya, Yade Yade, Kaptan Pengu ve Arkadaşları, Kız Kulesi Masalları, Kare, Pırıl, Kuzucuk, Hazine Takipçileri, Katuri, Eymen ile Çimen olmak üzere 20 program bulunmaktadır. Çalışmada, bir haftalık TRT Çocuk Kanalı yayın akışındaki okul öncesi dönem çizgi filmlerindeki çevre eğitimi unsurlarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda bir hafta boyunca TRT Çocuk Kanalındaki 08.00-18.00 saatleri aralığında gösterimde olan okul öncesi yapımları programlarının yayın akışı belirlenmiştir. Yayın akışı doğrultusunda, çalışma her gün gösterimde olan 6 çizgi film (Yade Yade, Ege ile Gaga, Elif ve Arkadaşları, Pırıl, Kaptan Pengu ve Arkadaşları) doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu, Yade Yade (14 bölüm), Eymen ile Çimen (5 bölüm), Ege ile Gaga (14 bölüm), Elif ve Arkadaşları (9 bölüm), Pırıl (7 bölüm), Kaptan Pengu ve Arkadaşları (13 bölüm) olmak üzere 62 çizgi film bölümü oluşturmaktadır. Altmış

dokuz çizgi film bölümü içerisinde 7 tanesi tekrar bölümüdür. Kalan 62 çizgi film bölümünün süresi toplam 706:02 dakikadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, Çizgi Filmlerdeki Çevre Temalarına Yönelik Kontrol Listesi olmak üzere bir ölçme aracı kullanılmıştır.

Çizgi filmlerdeki çevre temalarına yönelik kontrol listesi

Bu araştırma için geliştirilen Çizgi Filmlerdeki Çevre Temalarına Yönelik Kontrol Listesi 25 çevre temasından oluşmaktadır. Çevre temaları, Tablo 3’de yer almaktadır. Ölçme aracı, alan yazın taraması esas alınarak geliştirmiştir. Alan yazın taramasında okul öncesi dönem çevre eğitime yönelik son yıllara ait kitaplar incelenmiştir (Örn: Başal, 2005; Gülay Ogelman ve Önder, 2023; Yurtseven ve Saraç, 2021). Ölçme aracıyla ilgili okul öncesi eğitim alanında doktoralı olup küçük çocuklarla çevre konusunda araştırmaları bulunan üç doktor öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Formun uygulamasından önce iki çizgi filmle pilot çalışma yapılmıştır. Araştırmacılar arasındaki Kappa uyum katsayısı 0.77 olarak belirlenmiştir. Formda, her çevre teması ile ilgili belirlenen davranışın işaretleneceği bir sütun ile davranışla ilgili detaylı bilginin yazılacağı bir sütun bulunmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Çizgi filmler, kontrol listesindeki maddeler doğrultusunda incelenmiş olup çizgi filmlerde yer alan kahramanların davranış örnekleri ve sıklıkları belirlenmiştir. Veri toplama süreci 14 gün sürmüştür. İlk 7 gün yayın akışı ve çizgi filmlerin gösterim gün ve saatleri belirlenmiştir. Sonraki 7 gün ise yayın akışında yer alan okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmlerin bölüm numaraları ve isimleri kaydedilip kontrol listesine göre incelemesi yapılmıştır. İncelenen bölümlerin YouTube ve TRT Çocuk web sayfalarında daha sonra izlenebiliyor olması bölümleri tekrar izleme ve inceleme olanağı sunmuştur. Veri toplama sürecinde televizyon ve kişisel bilgisayarlardan yararlanılmıştır.

Veri Analizi

Çizgi filmler araştırmacılarından biri tarafından izlenip kodlamalar yapıldıktan sonra diğer araştırmacı tarafından da izleme yapılarak sonuçlar karşılaştırılmıştır. Farklı değerlendirmelerin olduğu durumlarda araştırmacılar bir araya gelip davranışı değerlendirip

ortak karara varmışlardır. Her bölüm için doldurulan kontrol listeleri doğrultusunda frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda bulgulara yer verilecektir.

Tablo 1. Çizgi Filmlerde Çevre Temalarının Yer Alma Sıklığı

Çevre temalarının yer alma sıklığı	N	%
Çevre teması yer alan çizgi filmler	20	32
Çevre teması yer almayan çizgi filmler	42	68
Toplam	62	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere bir haftalık TRT Çocuk kanalının yayın akışı içinde yer alan okul öncesi dönem çocuklarına yönelik 62 çizgi filmin 20’sinde (% 32) en az bir çevre teması yer almakta iken 42 (% 68) bölümde çevre temasına rastlanılmamıştır.

Tablo 2. Çevre Temalarının Yer Aldığı Çizgi Filmlerin Dağılımı

Çevre temalarının yer aldığı çizgi filmler	N	%
Kapta Pengu ve Arkadaşları	9	45
Ege ile Gaga	8	40
Yade Yade	2	10
Elif ve Arkadaşları	1	5
Toplam	20	100

Tablo 2’de bir haftalık TRT Çocuk yayın akışında çevre temasının yer aldığı 20 bölümün dağılımı incelendiğinde, bölümlerin dört çizgi filme ilişkin olduğu ve çevre temasının en çok yer aldığı çizgi filmin Kaptan Pengu ve Arkadaşları (% 45), en az yer aldığı çizgi filmin Elif ve Arkadaşları (%5) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Çizgi Filmlerde Çevre Temalarının Yer Alma Sıklığı

Çevre temaları	N	%
1. Çevreye yönelik bilgi	69	47
2. Çevreyi koruma	16	11
3. Temiz ve sağlıklı çevrenin önemi	14	9.5
4. Doğal kaynaklara yönelme	11	7.4
5. Geri dönüşüm	9	6
6. Kaynakların etkili kullanımı	7	5
7. Çevre sevgisi	7	5
8. Su kirliliği	4	3
9. Orman yangınları	3	2
10. Yenilenebilir enerjinin kullanımı	3	2
11. Küresel ısınma	2	1
12. Doğal afetler	2	1
13. İklim değişikliği	1	.07
14. Hava kirliliği	0	0
15. Toprak kirliliği	0	0

16. Gürültü kirliliği	0	0
17. Yeşil alanlardaki azalma	0	0
18. Kentleşme	0	0
19. Ekolojik ayak izi	0	0
20. Sürdürülebilirlik	0	0
21. Çevreyi güzelleştirme	0	0
22. Nesli tükenmiş hayvanlar	0	0
23. Nesli tükenmiş bitkiler	0	0
24. Nesli tükenmekte olan hayvanlar	0	0
25. Nesli tükenmekte olan bitkiler	0	0
Toplam	148	100

Tablo 3’de görüldüğü üzere çevre teması yer alan 20 çizgi filmde 148 davranış doğrultusunda 13 çevre teması ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında 25 çevre temasından 13’ünün (% 52) (çevreye yönelik bilgi, çevreyi koruma, temiz ve sağlıklı çevrenin önemi, doğal kaynaklara yönelme, geri dönüşüm, kaynakların etkili kullanımı, çevre sevgisi, su kirliliği, orman yangınları, yenilenebilir enerjinin kullanımı, küresel ısınma, doğal afetler, iklim değişikliği) çizgi filmlerde yer aldığı, 12’sinde (% 48) (hava kirliliği, toprak kirliliği, gürültü kirliliği, yeşil alanlarda azalma, kentleşme, ekolojik ayak izi, sürdürülebilirlik, çevreyi güzelleştirme, nesli tükenmiş hayvanlar, nesli tükenmiş bitkiler, nesli tükenmekte olan hayvanlar, nesli tükenmekte olan bitkiler) yer almadığı belirlenmiştir. Çizgi filmlerde yer alan çevre temaları içerisinde en sık rastlanan ilk 3 tema sırasıyla çevreye yönelik bilgi (% 47), çevreyi koruma (% 11), temiz ve sağlıklı çevrenin önemidir (% 9.5). Çizgi filmlerde yer alan çevre temaları içerisinde en az rastlanan temalar orman yangınları (% 3), yenilenebilir enerjinin kullanımı (% 3), küresel ısınma (% 2), doğal afetler (% 2) ve iklim değişikliğidir (% .07).

Çevreye yönelik bilgi temasına örnek olarak Kaptan Pengu ve Arkadaşları’nın 19. bölümündeki “kuzey kutbunun soğuk olduğu”, Ege ile Gaga’nın 69. bölümündeki “bazı çiçek türlerinin isimleri (gazanya, sardunya, kaktüs, menekşe, barış çiçeği), Yade Yade’nin 17. bölümündeki “reçinenin ağaçlardan elde edilen bir yapıştırıcı olduğu” verilebilir. Çevreye yönelik bilgi temasında, yaprak/çiçek türleri, bitkilerin/çiçeklerin, hayvanların, meyvelerin özellikleri/işlevleri, reçine, yangın söndürme helikopteri, tatlı suyun önemi, toprak ve kumda oynamanın faydaları, enerji türleri, suyun önemi, ekolojik sistem, buzullar, buzlar, açık rengin güneşi yansıttığı, koyu rengin ışığı emdiği, gökkuşağı, yıldırım taşları, güneş, hareketle vücut ısısının artması, kuzey kutbunun özellikleri konuları yer almaktadır.

Çevreyi koruma temasına örnek olarak Ege ile Gaga’nın 69. bölümünde “Çiçeklerin suya ihtiyacı”, Kaptan Pengu ve Arkadaşları’nın 2. bölümünde “Çiçekler ve ağaçlara su verilmesi gerektiği”, Yade Yade 22. bölümde “Yanlışlıkla tohumlara basılmaması için bahçenin etrafına ip çekilmesi” verilebilir.

Temiz ve sağlıklı çevrenin önemi temasına örnek olarak Ege ile Gaga'nın 43. bölümünde "açık havada insanın daha iyi düşünebilmesi", 69. bölümünde "tozun insan ve bitkiler için zararlı olduğu" verilebilir.

Doğal kaynaklara yönelme temasıyla ilgili olarak Ege ile Gaga'nın 43. bölümünde "doğal malzemelerden yapıştırıcı üretmek" örnek verilebilir.

Geri dönüşümle ilgili olarak Ege ile Gaga'nın 43. bölümünde "albüm yapımında geri dönüşüm kutusuna atılan malzemelerin kullanılabilmesi" örnek verilebilir.

Kaynakların etkili kullanımı temasıyla ilgili olarak Ege ile Gaga'nın 43. bölümünde "ihtiyaç kadar un kullanılması" örnek verilebilir.

Çevre sevgisi teması ile ilgili Ege ile Gaga'nın Helikopter isimli bölümünde "ağaç sevgisine" vurgu yapılması örnek verilebilir.

Su kirliliği teması ile ilgili Kaptan Pengü ve Arkadaşları'nın 2. bölümünde "kirli olan suya arındırma çalışması yapıldığı" örnek verilebilir.

Orman yangınları teması ile ilgili olarak Ege ile Gaga'nın Helikopter isimli bölümünde "Denizden su taşıyan helikopterler yangın söndürme helikopteri olduğu, depolarına doldurdukları suyu ateşin tam üstüne döküp yangını büyümeden söndürdükleri" örnek verilebilir.

Yenilenebilir enerjinin kullanımına örnek olarak Elif ve Arkadaşları'nın Elektrik isimli bölümündeki "rüzgâr, su, güneş ve dalgadan elektriğin üretilmesi" vurgusu verilebilir.

Küresel ısınma temasına örnek olarak Kaptan Pengü ve Arkadaşları'nın 1. bölümde "güneş ışınları ve küresel ısınma nedeniyle buzların eridiği" bilgisi verilebilir.

Doğal afetler teması ile ilgili Kaptan Pengü ve Arkadaşları'nın 2. bölümünde "kuraklığa yapılan vurgu" örnek verilebilir.

İklim değişikliği temasına örnek olarak Kaptan Pengü ve Arkadaşları'nın 1. bölümde "İklim değişikliğinin buzların erimesine neden olduğu ve böylece dünyanın dengesinin bozulduğu" verilebilir.

TARTIŞMA

Okul öncesi dönem çizgi filmlerindeki çevre temalarının incelendiği bu çalışmada, bir haftalık TRT Çocuk yayın akışındaki 62 çizgi film incelenmiştir. Çalışma grubundaki çizgi filmler içinde çevre temalı olanların oranının düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda, çalışma grubundaki çizgi filmlerin çoğunluğunda çevre teması yer almadığı belirlenmiştir. Çevre teması yer alan dört çizgi filmin bölümleri incelendiğinde, en fazla bölümün Kaptan Pengu ve Arkadaşları'na en az bölümün Elif ve Arkadaşlarına ait olduğu belirlenmiştir. Kaptan Pengu ve Arkadaşları, doğa temalı ve kahramanları hayvanlardan oluşan bir çizgi film olduğundan içeriğinde çevre temasının yoğun olarak geçmesi beklenebilecek bir bulgudur. Bulgularda, 25 çevre temasının 13'üne rastlanırken en sık rastlanan temalar, çevreye yönelik bilgi, çevreyi koruma, temiz ve sağlıklı çevrenin önemi iken en az rastlanan temalar orman yangınları, yenilenebilir enerjinin kullanımı, küresel ısınma, doğal afetler ve iklim değişikliğidir. Ada ve Erdaş Kartal (2019) tarafından Su Elçileri çizgi filminin çevre problemleri ve sürdürülebilirlik açısından incelendiği çalışmada, çizgi filmin çocukların düzeylerine uygun bir şekilde çevresel sorunları, nedenleri, sonuçları, geri dönüşüm, canlıların ve doğanın korunması konularının ele alındığını belirlemiştir. Bu çalışmada ele alınan çevre temaları içerisinde geri dönüşüm, çevreyi koruma, su kirliliği gibi çevresel sorunlar olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla iki çalışmanın bulgularının örtüştüğü söylenebilir. Ancak bu çalışmada, 25 çevre temasından 13'üne rastlanması, çizgi filmlerde çevre açısından temaların beklenen çeşitliliği ortaya koyamadığını göstermektedir. Bununla birlikte bir haftalık sürede yayınlanan 62 çizgi film bölümünün 20'sinde çevre temasının yer alması, çizgi filmlerin konu ile ilgili içeriklerinin zenginleştirilmesi gerekliliğini ortaya koyan bir diğer bulgudur. Bulgulara göre çevre teması, hayvanların yer aldığı ve doğal ortamlarda geçen bir çizgi filmin (Kaptan Pengu ve Arkadaşları) içerisinde yer alması gereken bir konu olarak görülürken özellikle başkahramanlarının kız çocukları olduğu çizgi filmlerde (Yade Yade ile Elif ve Arkadaşları) yer alma sıklığı başkahramanları hayvanlar ve erkek çocuğu olan çizgi filmlere göre oldukça azalmaktadır. Bu durum, çevre temasının yalnızca hayvanların yer aldığı çizgi filmlerde değil, kız ve erkek çocuklarının bulunduğu çizgi filmlerde de daha sık yer alması gerekliliğini ortaya konulmaktadır. Çevre eğitimi, doğal ortamlar ve hayvanlarla ilgili konularda yer almanın yanı sıra daha geniş bir konu ağı içerisinde daha çok sayıda çizgi film içerisinde yer edinebilmelidir. Nitekim Caixeta vd. (2021), biyoçeşitlilik açısından üç çizgi filme (Mickey Mouse Clubhouse, Masha ve Koca Ayı, Tom ve Jerry Şov) ait 196 bölümü inceledikleri çalışmalarında, 41

bölümde çevre unsurlarının yer aldığını belirlemişlerdir. Çizgi filmlerde çevre konularının yer alma sıklığı açısından iki araştırmanın ortak bulguya sahip olduğu söylenebilir.

Bununla birlikte çevreye yönelik bilgi, çevreyi koruma, temiz ve sağlıklı çevrenin önemi çalışma grubundaki çizgi filmlerde en fazla rastlanan temalar iken orman yangınları, yenilenebilir enerjinin kullanımı, küresel ısınma, doğal afetler ve iklim değişikliği en az rastlanan temalar olmuştur. Çevreye yönelik bilgilerde çeşitlilik görülmesi önemli bir bulgu olarak değerlendirilmektedir. Ancak çevre eğitiminin çevreye yönelik bilginin ötesine geçmesi, küresel ısınma, iklim değişikliği gibi güncel çevre konularına odaklanabilmesi gereklidir. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2009), iklim değişikliği eğitimi konu ile ilgili bilgi ve müdahalesine yönelik çevre eğitiminin alt kümesi olarak tanımlamıştır. Monroe vd. (2019)'nin iklim değişikliği eğitimi ile ilgili 959 kaynağı inceledikleri araştırmalarında, çevre eğitimindeki ortak temaların kişisel açıdan ilgili ve anlamlı bilgilere odaklanma ile etkin ve ilgi çekici öğretim yöntemlerinin kullanılması olduğunu belirlemişlerdir. Aynı çalışmada çizgi filmlerin çevre eğitiminde kullanılabilecek bir eğitim materyali olduğu belirtilmiştir (Monroe vd., 2019). Dolayısıyla günlük yaşantı içerisinde sıklıkla geçen çevre sorunlarının çizgi filmlerde daha sık yer alması önem taşımaktadır.

Çizgi filmler, çevre eğitimi açısından önemli eğitimsel materyaller haline getirilebilirler. Araştırmacılar (Ramasubramanian ve Kornfield, 2012; Padilla-Walker vd., 2013), çocukların çizgi filmlerdeki karakterlerle duygusal bağ kurabildiklerini ve onların olumlu/olumsuz davranışlarından etkilenebildiklerini ifade etmektedir. Çizgi filmler, çocuklar için görsel olarak çekici, akılda kalıcı anlatılarla çevre dersleri sunarak eğitici bir eğlence aracı olarak hizmet edebilir (Todd, 2022). Bu bağlamda, çizgi filmlerde çevre temalarının çeşitlenmesinin ve daha sık sunulmasının, çocuklardaki çevresel farkındalığı arttırmada destek olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın sonuçları ve sınırlılıkları bağlamında sonraki çalışmalara yönelik şu öneriler sunulabilir: Bu araştırma, TRT Çocuk kanalındaki bir haftalık yayın akışındaki okul öncesi dönem çocuklarına yönelik 62 çizgi film ile sınırlıdır. Sonraki çalışmalarda gerek Türk yapımı gerekse yurt dışı yapımların dâhil edildiği daha çok sayıda çizgi film incelenebilir. Genel olarak çevre temalarının yanı sıra biyo çeşitlilik, küresel ısınma gibi bir konu başlığı üzerinden incelemeler yapılabilir. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda çizgi filmlerde çevre eğitimine yönelik daha çok tema, daha çeşitli örneklere yer verilmelidir. Çevreye yönelik konuların sadece hayvanlarla ilgili ya da özel temalı/konulu çizgi filmlerde yer almaması,

günlük yaşamın bir parçası olarak farklı temalı çizgi filmlerde de yaygın olarak bulunabilmelidir. Çizgi filmlerde, çevre sorunları daha çok yer almalıdır.

Bilgilendirme

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Yazar Katkı Beyanı

Hülya GÜLAY OGELMAN: Araştırmanın planlanması, veri toplama aracının oluşturulması, verilerin analizi, yorumlanması, inceleme, yazma, düzenleme (%55).

Ayşe DEMİRCİ: Araştırmanın planlanması, verilerin toplanması, işlenmesi, inceleme, yazma, düzenleme (%45).

KAYNAKÇA

- Ada, E., ve Erdaş Kartal, E. (2019). Çevre problemleri ve sürdürülebilirlik açısından Su Elçileri çizgi filminin değerlendirilmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, (20), 317-327. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kesitakademi/issue/59818/863742>
- Akhbar Ghilzai, S., Alam, R., Ahmad, Z., Shaukat, A., & Noor, S. S. (2017). Impact of cartoon programs on children's language and behavior. *Insights in Language Society and Culture*, 2, 104-126. <https://www.sienajournals.com/images/docs/ilsc/Cartoon-Reseach.pdf>
- Ambe, B. A., Agbor, C. E., Amalu, M. N., Ngban, A. N., Bekomson, A. N., Etan, M. O., ... & Ogunjimi, J. O. (2024). Electronic media learning technologies and environmental education pedagogy in tertiary institutions in Nigeria. *Social Sciences & Humanities Open*, 9, 100760. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2023.100760>
- Arslan, A., ve Duman, E. Z. (2018). Okul öncesi eğitim programında yer alan motor gelişim kazanımlarının çizgi filmlerdeki sunumu. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4(6), 320-344. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sadab/issue/38907/454729>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bitlissos/issue/38061/399955>
- Başal, H. A. (2005). *Çocuklar için uygulamalı çevre eğitimi*. Morpa Kültür.
- Bayır, E., ve Günşen, G. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerin bilimsel açılarından analizi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 746-761. <https://doi.org/10.24315/trkefd.303686>
- Caixeta, W. S., Malafaia, G., Doretto, L. B., Rosa, I. F., Nóbrega, R. H., & de Lima Rodrigues, A. S. (2021). Cartoon as support material in education for biodiversity conservation: The feasibility of using "the Tom and Jerry show", "Mickey Mouse Clubhouse" and "Masha and the Bear" series in elementary school. *Case Studies in Chemical and Environmental Engineering*, 4, 100123. <https://doi.org/10.1016/j.cscee.2021.100123>
- Caraway, K., & Caraway, B. R. (2020). Representing ecological crises in children's media: an analysis of the Lorax and WALL-E. *Environmental Communication*, 14(5), 686-697. <https://doi.org/10.1080/17524032.2019.1710226>

- Cengiz, Ö., İlçi Küsmüş, G., ve Ramazan, O. (2020). TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerin gelişim alanlarına göre değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 271-287. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.633447>
- Chen Q. Y. (2018). A comparative study of Chinese and American family education through inter-culture—taking Simon Sucks and Peppa Pig for example. *Overseas English* 373, 175–178.
- Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8* (3rd ed.). National Association for the Education of Young Children, Washington, DC.
- Coşkun, Y., ve Arslantaş, H. (2016). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların televizyon izlemelerine yönelik anne görüşlerinin incelenmesi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 1-16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksusbd/issue/24103/255832>
- Davis, J. (1998). Young children, environmental education and the future. *Education and the Environment*, 26, 141-155. <https://doi.org/10.1023/A:1022911631454>
- Dilek Çin, B., Özel, Ö., ve Ünüvar, P. (2023). Okul öncesi dönem çocukların izledikleri çizgi filmlerin akran zorbalığı açısından incelenmesi: Rafadan Tayfa örneği. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 43-53. <https://doi.org/10.59062/ijpes.1297715>
- Djoehaeni, H., Agustin, M., & Gustina, A. D. (2018). Environmental education in kindergarten. In *Proceedings of the 1st International Conference on Educational Sciences (ICES 2017)*, 1(229), 173-177. <https://www.scitepress.org/ProceedingsDetails.aspx?ID=S/4Ru41hKws=&t=1>
- El-Sayed, A. S. H. (2020). The role of animation in developing the environmental awareness of the Arab child. *International Journal of Education and Learning Research*, 3(2), 9-16. <https://doi.org/10.21608/ijaiet.2018.181418>
- Gülay Ogelman, H., ve Önder, A. (2023). *Sürdürülebilir gelişim için okul öncesi dönemde çevre eğitimi* (2. Baskı). Nobel.
- Güneş E., Dayı A., Çolak M., ve Şireli Bingöl Ö. (2020). Oyun dönemindeki çocukların davranış sorunları ile izledikleri çizgi filmler arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23, 438-445. <https://doi.org/10.5505/kpd.2020.55798>

- Güngör, A. C., ve Çolak, A. (2019). Popüler kültür bağlamında çizgi filmlerin kültür aktarımındaki yeri ve önemi: İstanbul Muhafızları incelemesi. *İdil*, 59, 923-931. <https://doi.org/10.7816/idil-08-59-11>
- Intergovernmental Panel on Climate Change, Masson Delmotte V., P. Zhai, A. Pirani, S. L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, & Y. Chen. (2021). "Summary for Policymakers. In: *Climate Change 2021: The Physical Science Basis*. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change" [L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J. B. R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu, and B. Zhou (eds.)] https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_SPM_final.pdf
- Ivanova, E., & Doncheva, J. (2021). Cartoons and video clips as a means of getting acquainted with the surrounding world in preschool age. *Proceedings of University of Ruse*, 60, 6.2. <https://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp21/6.2/6.2-1.pdf>
- Jiang W. (2013). *Effects of animations on the socialization of children*. Master dissertation. Southwest University of Political Science and Law, Chinese.
- Koçak, Ö., ve Göktaş, Y. (2021). A comparative analysis of preschool children's views on activities conducted with educational cartoons and traditional methods. *International Research in Early Childhood Education*, 11(3), 1-21. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1339670>
- Meng Q, Sheng X, Zhao J, Wang Y, & Su Z. (2020). Influence of mothers/grandmothers coviewing cartoons with children on children's viewing experience. *Frontiers in Psychology*, 11, 480677. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01232>
- Monroe, M. C., Plate, R. R., Oxarart, A., Bowers, A., & Chaves. A. (2019). Identifying effective climate change education strategies: a systematic review of the research. *Environmental Education Research*, 25(6), 791-812. <https://doi.org/10.1080/13504622.2017.1360842>
- National Aeronautics and Space Administration. (2020). *Climate Change Evidence: How Do We Know?* <https://climate.nasa.gov/evidence/>, Erişim Tarihi: 21.12.2023.
- Obilor, E. I. (2023). Convenience and purposive sampling techniques: Are they the same. *International Journal of Innovative Social & Science Education Research*, 11(1), 1-7. <https://seahipaj.org/journals-ci/mar-2023/IJISSER/full/IJISSER-M-1-2023.pdf>

- Padilla-Walker, L., M. S., M. Coyne, A. Fraser, M., Stockdale, & L. A. (2013). Is Disney the nicest place on earth? A content analysis of prosocial behavior in animated Disney films. *Journal of Communication*, 63(2), 393–412. <https://doi.org/10.1111/jcom.12022>
- Ramasubramanian, S., & Kornfield. S. (2012). Japanese anime heroines as role models for U.S. youth: Wishful identification, parasocial interaction, and intercultural entertainment effects. *Journal of International and Intercultural Communication*, 5(3), 189–207. <https://doi.org/10.1080/17513057.2012.679291>
- Sadioğlu, Ö., Turan, M., Dikmen, N., Yılmaz, M., ve Özkan, Y. (2018). Değerlerin öğretiminde çizgi filmler: Rafadan Tayfa örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 240-251. <https://doi.org/10.17679/inuefd.333173>
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ç. Ö., ve Eşref, N. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Starosielski, N. (2011). Movements that are drawn: A history of environmental animation from The Lorax to FernGully to Avatar. *The International Communication Gazette*, 73(1–2), 145–163. <https://doi.org/10.1177/1748048510386746>
- Todd, A. M. (2022). Cartoons and the environment. A Hansen & R. Cox. *The Routledge handbook of environment and communication* (pp. 318-328). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003119234>
- Trota, M. P. B., Cabeltis, C. B., Cadiente, N. T., Ligan, M. T., Asoy, N. M. C., & Bardaje, Z. L. (2022). The influence of watching english cartoons on English language acquisition: A case of selected Filipino preschoolers. *Journal of Education, Language Innovation, and Applied Linguistics*, 1(2), 105-124. <https://doi.org/10.37058/jelita.v1i2.5249>
- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu. (2022). Kurumsal Profil. <https://www.trt.net.tr/kurumsal/kurumsal-profil/>, Erişim Tarihi: 28.11.2023.
- Türkmen, N. (2013). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2), 139-158. <http://cujos.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/4347/59453>

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2009). *Learning to mitigate and adapt to climate change: UNESCO and climate change education*. <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001863/186310e.pdf>, Erişim Tarihi: 21.12.2023.

United States Environmental Protection Agency. (2023). *What is environmental education?* <https://www.epa.gov/education/what-environmental-education#:~:text=Environmental%20education%20is%20a%20process,make%20informed%20and%20responsible%20decisions>.

Wikipedia. (2023). *TRT ocuk tarafından yayınlanan programlar listesi*. https://tr.wikipedia.org/wiki/TRT_%C3%87ocuk_taraf%C4%B1ndan_yay%C4%B1lanan_programlar_listesi

Wheaton, M., Kannan, A., & Ardoın, N. M. (2018). (*Environmental Literacy Brief*), Volume 1. *Environmental literacy: Setting the stage*. Stanford, CA: Social Ecology Lab, Stanford University.

Yurtseven, N., & Sara, S. (2021) (Editrler). *İklim değişikliği. UBD Temelli okul öncesi ve ilkokul etkinlikleri*. Baheřehir Üniversitesi Yayınları.

EXTENDED SUMMARY

Today, while environmental problems are becoming increasingly widespread, the concept of ecological education remains up-to-date. Environmental education is a process related to the acquisition of skills, attitudes, and appropriate behaviors toward solving environmental problems (Ambe et al., 2024). Environmental education represents an approach/philosophy for creating environmentally literate citizens suitable for addressing environmental and resource sustainability issues (Wheaton et al., 2018).

Cartoons are important educational materials in making environmental concepts accessible and translatable, especially for young children, and in making abstract processes concrete (Starosielski, 2011). Visual art forms, such as cartoons and animated films, support the potential of individuals/societies to raise awareness and the possibility of change (Todd 2022). In this study, examining the sections of different cartoons in the context of many environmental themes constitutes the unique value of this research. An examination of such sections will reveal the frequency and diversity of environment themes in cartoons for young children. To increase children's awareness of environmental problems and to help them understand the responsibility of using their resources wisely, environmental awareness and love should be developed in children from an early age. Therefore, revealing how often and in what way environmental themes are included in cartoons among the programs frequently followed by children can guide future studies. These findings may shed light on future studies on the subject and contents of the cartoons to be prepared. In this context, this research aims to examine environment themes in preschool cartoons.

The sub-objectives of this study are as follows:

- 1. What is the frequency of environment themes in preschool children's cartoons?*
- 2. What is the frequency of cartoons with environment themes among preschool children?*
- 3. What themes are present in the cartoons for preschool children that focus on environmental themes and how often do they appear?*

The research study group consists of cartoons for preschool children, which are shown daily on the TRT Çocuk channel between October 30, 2023, and November 5, 2023. There were 62 cartoon episodes in the study group, as determined by the purposeful sampling method. In this context, the broadcast flow of preschool programs shown between 08.00 and 18.00 on the TRT Çocuk channel for a week has been determined. In line with the broadcast flow, the study was

carried out in line with six cartoons (*Yade Yade*, *Eymen ile Çimen*, *Ege ile Gaga*, *Elif ve Arkadaşları*, *Pırl*, *Kaptan Pengu ve Arkadaşları*) shown daily. In this context, the study group of the research is *Yade Yade* (14 episodes), *Eymen ile Çimen* (5 episodes), *Ege ile Gaga* (14 episodes), *Elif ve arkadaşları* (9 episodes), *Pırl* (7 episodes), *Kaptan Pengu ve Arkadaşları* (13 episodes) consists of 62 cartoon episodes. The total duration of the 62 cartoon episodes watched was 706:02 min.

A measurement tool, namely, the *Checklist for Environment Themes in Cartoons*, was used in the study. While there was at least one environment theme in 20 (32%) of the 62 cartoons for preschool children in the weekly broadcast of the TRT Çocuk channel, no environment theme was found in 42 (68%) episodes. When the distribution of the 20 episodes was examined, it was determined that the episodes were related to four cartoons, and the cartoon with the theme of environment was *Kaptan Pengu ve Arkadaşları* the most (45%). In contrast, the cartoon with the slightest inclusion was *Elif ve Arkadaşları* (5%). In 20 cartoons with the theme of environment, 13 environment themes were revealed, in line with 148 behaviors. Within the scope of the research, it was determined that 13 of the 25 environment themes (52%) were included in the cartoons and 12 (48%) were not. Among the environment themes in cartoons, the three most common were environmental knowledge (47%), environmental protection (11%), and the importance of a clean and healthy environment (9.5%). The three least common environment themes in cartoons were forest fires (3%), use of renewable energy (3%), global warming (2%), natural disasters (2%), and climate change (.07%).

The results indicate that the theme of environment is typically portrayed in cartoons featuring animal characters and natural settings, such as *Kaptan Pengu ve Arkadaşları*. However, it is also frequently featured in cartoons with female characters, such as *Yade Yade* and *Elif ve Arkadaşları*. Moreover, it decreases significantly compared to cartoons with boys. This situation reveals the need for the environment theme to appear more frequently, not only in cartoons featuring animals, but also in cartoons featuring boys and girls. In addition to being included in topics related to environmental, natural environments, and animals, environment theme should also be included in more cartoons in a broader network of topics. Diversity in environmental information is an important finding. However, environmental must go beyond environmental knowledge and focus on current environmental issues such as global warming and climate change.

In the context of the results and limitations of the research, the following suggestions can be made for future studies: This research is limited to 62 cartoons for preschool children in a

weekly broadcast on the TRT Çocuk channel. More cartoons, including Turkish and foreign productions, can be examined in future studies. In addition to environment themes in general, studies can be made on topics such as biodiversity and global warming. In line with the research results, more themes and diverse examples of environmental should be included in cartoons. Environmental issues should not only be included in animal-related or special-themed cartoons, but should also be widely available in different-themed cartoons as a part of daily life. Environmental problems should be included more in cartoons.